

**Prof. dr Braco Kovačević, redovni profesor, naučni savjetnik Evropskog
defendologija centra Banja Luka**

MEDIJSKI RAT PROTIV SRBA I VOJNA INTERVENCIJA

Globalna arhitektonika geopolitičke izgradnje novog svjetskog poretka odvija se na različite načine - ekonomskog, političkog, kulturnog, medijskog i vojnog karaktera. Posebnu ulogu u njegovoj realizaciji imaju *mediji* i *vojne intervencije*. Medijima se koncept *novog svjetskog poretka* priprema i opravdava, a ratovima i vojnim intervencijama nameće. Stvaranjem nadnacionalnih struktura moći dovode se u pitanje nacionalne države i njihove suverenosti. Kako bi se opravdala određena ekspanzionistička politika, imperijalno se mora nametnuti i određena medijska propaganda javnosti. U procesu realizacije *novog svjetskog poretka* neophodan je i *novi medijski poredak* koji proizvode globalni centri moći. Ako su doskora mediji imali nacionalno i državno obilježje i difuzno se rasprostirali na njihovom području, danas mediji prevazilaze te granice zadobivajući globalno obilježje i globalni karakter, što se vidi na svim područjima difuzije medijskih poruka, a posebno onih vezanih za medijski rat. U medijskom ratu se stvara, produkuje i širi „semantički teror“ kao teror poruke, odnosno *laži*. Laž je značajna komponenta medija čiji se „spinovi“ šire na nivoima: organizacije informacije (semantike, semiotike, selekcije, stila...); simbolike (otvorenih i skrivenih značenja, grafičke obrade, fotografija...); agende („dnevni reda“, fokusa tema, odvratanja pažnje...), i masovnog širenja nepotpunih, ili neprovjerenih, novosti od strane specijalizovanih pi-ar agencija, političkih i drugih lobija. Odvijanje medijskog rata se ostvaruje putem tehnika psihološkog pritiska, kao što su: demonizacija političkog protivnika i naroda, širenje stereotipa i „mitova“, izigravanje novinarskih pravila i lažno balansiranje, medijske kampanje i uključivanje i citiranje „eksperata“ te angažovanje popularnih ličnosti, manipulacija televizijskom slikom, skretanje pažnje na druge teme, revizija istorije, itd. U svakodnevnom životu, a ratovima posebno, mediji postaju veoma značajnim i moćnim sredstvima uticaja, što se vidjelo i u ratu u bivšoj Jugoslaviji, a i danas u Ukrajini. Mediji su podstrekači mržnje, stereotipa i izmišljenih semantičkih priča kako bi se opravdale diplomatske, političke i vojne mjere moćnih država Zapada na čelu sa SAD i NATO-om. Na taj način se države NATO-pakta u suštini pokazuju kao militaristički i belicistički orijentisane države koje ratuju svugdje gdje imaju svoje strateške geopolitičke interese, kao što je to slučaj i sa Jugoslavijom, kao i sa Balkanom, pa i Ukrajinom. Mediji igraju ogromnu ulogu u svakodnevnom kulturnom, duhovnom i političkom životu čovjeka na Zapadu, snažno oblikujući njegovu svijest, stavove, mišljenje i ponašanje. Politika preko medija propagandno utiče na *javno mnijenje* kako bi ga pridobila za provođenje svojih

ideoloških, političkih, ekonomskih, vojnih i drugih aktivnosti, ciljeva i interesa. U tom smislu se propagandna moć televizije dobro vidjela u ratovima koji su obilježili XX vijek. Ako je rat nastavak politike drugim (vojnim) sredstvima, onda je mir (nakon rata) mogući ili stvarni nastavak rata drugim (ne vojnim) sredstvima. Vojnički rat u Bosni i Hercegovini je prestao, ali je nastavljen rat drugim sredstvima: propagandnim, političkim, ideološkim, edukativnim, vjerskim, medijskim, porodičnim. Medijska satanizacija Srba teško da će za dugo prestati jer je ušla u domove i institucije društava i sistema Zapada, a na osnovu tih stereotipa o Srbima i Srbiji njihove vlade i države su birale načine političkog, ekonomskog, obaveštajno-propagandnog i vojnog delovanja. Mediji su, pred početak vojničkog rata, u toku njega, a i poslije njega, igrali i još uvijek igraju veliku propagandnu ulogu. Zato se mnoge zemlje, a posebno one tranzicione, suočavaju sa različitim oblicima pritisaka koji se odnose na njihovu deidentizaciju. Naravno, sve je ovo praćeno i snažnim medijskim pritiscima. Ne samo propagandne agencije, nego i mediji, a posebno televizija, su razorna oruđa. Oni ne samo što prave i proizvode ratove, već ih i izmišljaju šireći stereotipe, falsifikate, laži i obmane. Antisrpska propaganda poticala je od ranije formiranih stereotipa, iz perioda Austro-Ugarske, i u sebi je nosila snažan pečat revanšizma čiji je cilj bio secesija Hrvatske i Slovenije, te raspadanje Jugoslavije. Satanizovanje Srba posljedica je prije svega njihovog otpora razbijanju Jugoslavije koju su osjećali kao svoju domovinu, kao što Amerikanci osjećaju svoju zemlju kao svoju domovinu, Francuzi svoju ili Nijemci svoju i koje bi, isto tako, osjećali kao svoje domovine i u trenucima kada bi im se pod uticajem nekog spoljnog faktora – raspadale. Agresivni rat protiv Srbije i Srba nije isključivo vojni sukob. Kako je Toni Bler isticao „rat protiv Srba nije više samo vojni sukob. To je bitka između dobra i zla, između civilizacije i varvarstva“. Slično je istakao i Vilijam Koen, američki državni sekretar za odbranu u proljeće 1999 rekavši: „Ovo je borba između dobra i zla, a NATO neće dozvoliti da zlo nadvlada“. Tako se zapadnjačka moralanost izražavala kao imperijalizam i kolonijalizam, a imperijalizam „zapadnog tipa“ i jeste utemeljen u želji da se „drugi kolonizuju, civilizuju, fizički posjeduju, preobrate i progutaju kao zaostali i podređeni“ (Hana Arent). O kakvoj se medijskoj propagandnoj histeriji radi navešćemo, samo za ilustraciju, još neke stavove nekadašnjih veoma moćnih državnika, vojnih zvaničnika i političara. Bivši njemački kancelar Helmut Kol se zalagao za uništenje Srbije kao „poslednje oaze komunizma“, a njegov ministar inostranih poslova Klaus Kinkel je govorio da: „Srbiju treba baciti na koljena“. Američki sekretar Medlin Olbrajt je egzaltirano isticala: „Srbi će klečati na koljenima i moliti za milost“; komandant NATO-a za Evropu Vesli Klark rekao je da će „Srbiju pretvoriti u prah i pepeo“, a Bejker da će Srbiju pretvoriti u *pariju* (zemlju naroda niže vrste), ističući: „vodićemo protiv Srba rat – diplomatski, ekonomski, politički, propagandni i psihološki“. Majkl Rouz je istakao da je: „NATO spreman da Srbe vrati u kameno doba“. U iskrivljenoj optici *camera obscura*, kada politički i vojni

funkcioneri moćnih država govore jezikom mržnje, jasno je da iza tog „semantičkog terora“ mora stajati propagandna mašinerija koja lažima, veoma isfabrikovanim i veoma instrumentalizovanim stereotipima, treba da pripremi sopstveno i svjetsko javno mnijenje kako bi dobila „legitimitet“ za represivne vojne i političke mjere koje će preduzimati. U takvom propagandnom širenju laži Javier Solana će u toku bombardovanja SR Jugoslavije za *BBC* reći da se na Kosovu više „ne mogu vidjeti muškarci od 30 do 60 godina“, a predsjednik Klinton da - „Srbi provode teror i siluju albansku djecu“. Do kojeg nivoa primitivizma i vulgarnosti sežu laži, propagandni stereotipi i govor mržnje, navešćemo, takođe za ilustraciju, i stav američkog diplomate Ričard Holbruka prema kojem su Srbi „zločinački dupeglavci“. Za Medlin Olbrajt Srbi su „odvratni“; francuski predsjednik Žak Širak kaže „Srbi su narod bez zakona i bez vjere, narod razbojnika i terorista“. General Žak Kot je rekao: „Što se Srba tiče... To je danas jedan bolestan narod“; Johan Fric, direktor bečkog dnevnika *Di Prese* i direktor Međunarodnog Instituta za štampu, je za Srbe u Bosni i Hercegovini rekao: „Uostalom bosanski Srbi su za nas uvek bili i ostali samo banda razbojnika i ubica“. Njemački kancelar Helmut Kol će reći: „Neka se Srbi podave u sopstvenom smradu“, američki kongresmen Dejvid: „Srbi su svinje“; Loran Fabijus, predsjednik Narodne skupštine Francuske: „Srbi su đubre“. Poznati sekretar inostranih poslova SAD Voren Kristofer je Srbe nazvao „nemoralnom rasom“, bivši državni sekretar SAD Lorens Inglberger: „Srbi nisu naročito pametni... Srpska deca se više neće smijati“, a tadašnji američki senator Džozef Bajden će Srbe nazvati „ubicama beba“. Dejvid Gompert, direktor za Evropu Savjeta za nacionalnu bezbjednost iz perioda Bušove administracije izjavio je: „Mi bismo trebali da Srbiju osudimo na karantin, sve dok se virus koji ona nosi ne izbríše“. Bila je to snažna medijska propaganda demonizovanja, satanizovanja, stigmatizovanja i diskvalifikovanja Srba kao etničke grupe. Američki predsjednik Bil Klinton je izjavio da je Srbija „srce evropskog mraka, region bombardovanih džamija, ubijenih muškaraca i djece, silovanih djevojaka“, dodajući - „Srbi će ovo skupo platiti“. „Srbi su krivi za sve“! Oni su „oreol zla“! Tako su, na panel diskusiji fondacije *Klinton*, i nakon gotovo sedamnaest godina od bombardovanja Srba u Republici Srpskoj govorili isti oni koji su ih i bombardovali: bivši predsjednik SAD Bil Klinton, bivša državna sekretarka Medlin Olbrajt, bivši komandant NATO u Evropi Vesli Klark, bivši ambasador u Hrvatskoj Piter Galbrajt, novinarka Kristijan Amanpur. Dvadeset godina nakon bombardovanja SR Jugoslavije se predsjednik samoproglāšenog Kosova Hašim Tači zahvaljivao bivšoj američkoj državnoj sekretarki Medlin Olbrajt na „nesebičnom doprinosu“ i odlikovao je Ordenom slobode, na što je Olbrajtova odgovorila da joj je čast da primi orden. Bio je to, a i kasnije, period u kojem je gotovo „cijeli svijet“ osudio srpski narod. Snažnim medijskim spinom Srbi su bili i još su uvijek proglašeni jedinim krivcem događanja u bivšoj SFRJ i, kao takvi, moraju biti kažnjeni. Uvođene su sankcije,

embarga i blokade, međunarodne kontrole, razni oblici maltretiranja i ponižavanja, a sve sa ciljem da se Srbi denacionalizuju i deidentitetizuju...